

21-1-2023

Auteur: Petra Klapwijk

Onderzoek seksueel grensoverschrijdend gedrag: Een jaar na 'The Voice'

Samenvatting

1 jaar na The Voice heeft helft meer begrip voor beleving seksueel grensoverschrijdend gedrag

De helft (47 procent) heeft er meer begrip voor gekregen dat mensen last hebben van seksueel grensoverschrijdend gedrag, een jaar na de beschuldigingen bij The Voice. Tegelijk vindt 37 procent dat de discussie te ver doorschiet. Vooral mannen vinden dat.

EenVandaag vroeg aan 25.000 leden van het Opiniepanel of er volgens hen iets veranderd is in het afgelopen jaar. Veel mensen zijn zich bewuster van hun eigen gedrag of houden meer rekening met anderen. Hoewel de meesten het goed vinden dat er discussie plaatsvindt over grensoverschrijdend gedrag, is er ook kritiek op de manier waarop die gevoerd wordt.

Langer nadenken

Zowel bij mannen (48 procent) als bij vrouwen (46 procent) is er meer begrip voor dat bepaald gedrag verkeerd kan vallen. Vooral over grapjes, complimenten en kleine aanrakingen wordt nu langer nagedacht.

Al vinden velen het in de praktijk wel verwarrend omdat ze het meestal goed bedoelen. "Als iemand verdrietig is zal ik niet zo gauw een arm om haar heen slaan of dichtbij komen. Dit voelt wel vreemd, net of ik niet geïnteresseerd ben", schrijft een man.

Bang beschuldigd te worden

Van de ondervraagde mannen is de helft (47 procent) zich afgelopen jaar bewuster geworden van zijn eigen gedrag. Een derde (33 procent) van de mannen zegt dat ze voorzichtiger zijn geworden met grapjes of opmerkingen die als seksueel getint kunnen overkomen.

Deels uit overtuiging, maar deels ook omdat ze bang zijn om van bijbedoelingen beschuldigd te worden: "Ik ben voorzichtiger tegenover vrouwen. Ik kijk wel uit om een compliment te maken, het kan zo tegen je gebruikt worden."

Vrouwen bewuster van eigen grenzen

Ook vier op de tien vrouwen (40 procent) zijn zich bewuster van hun gedrag. Een deel van hen realiseert zich dat ze te veel accepteerden waar ze zich eigenlijk niet goed bij voelden.

"Ik weet nu dat gedrag dat mij een knoop in mijn maag geeft niet normaal is", schrijft een vrouw. Veel deelnemers zeggen dat ze het makkelijker vinden om hun grenzen aan te geven nu het onderwerp veel in het nieuws is.

Verdeeldheid over discussie

De ondervraagden zijn erg verdeeld over de vraag of de discussie over seksueel grensoverschrijdend gedrag nu voldoende gevoerd is. Eén op de vijf (20 procent) vindt dat we nu genoeg over het onderwerp gesproken hebben.

Een derde (36 procent) vindt het onvoldoende en wil er graag de komende jaren mee doorgaan, vooral vrouwen (44 procent). Zij zijn blij dat er 'eindelijk' dingen bespreekbaar zijn, en zijn hierover nog niet uitgepraat.

'Je kunt niets meer zeggen'

Een derde (37 procent) is juist van mening dat de discussie te ver is doorgeschoten. In deze groep zitten meer mannen: bijna de helft van hen (45 procent) vindt dat we hierin doorslaan. Ook 30 procent van de vrouwen vindt dat.

Bij deze mensen overheerst het gevoel dat je bijna niets meer kunt zeggen en dat je voor de kleinste dingen al aan de schandpaal genageld kunt worden. Sommigen zeggen dat we met z'n allen overgevoelig zijn geworden. Ook de media slaan hierin door, vinden veel deelnemers. Omdat ze aan iedere beschuldiging, groot of klein, bewezen of niet, aandacht besteden.

Samenvatting

Vooral mannen vinden discussie doorgeschoten

'Warmte verdwijnt'

Het contact tussen mannen en vrouwen wordt er door de huidige discussie niet leuker op, vinden de critici. "Als we zo doorgaan verdwijnt alle warmte tussen de seksen en wordt wel heel erg kil", schrijft iemand daarover.

Veel deelnemers spreken de hoop uit dat de discussie snel wat minder scherp wordt en we figuurlijk en misschien ook letterlijk weer wat dichterbij elkaar komen te staan. Het kabinet presenteerde vorige week een nationaal actieplan voor de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld.

Samenvatting

Meerderheid werknemers wil verplichte vertrouwenspersoon seksueel grensoverschrijdend gedrag, ondernemers niet

Twee derde van de werknemers is voorstander van een verplichte vertrouwenspersoon voor seksuele intimidatie en een verplichte gedragscode op het werk, blijkt uit onderzoek van EenVandaag. Maar bij de ondervraagde ondernemers is hier geen meerderheid voor.

Mariëtte Hamer werd door het kabinet aangesteld als regeringscommissaris seksueel overschrijdend gedrag en seksueel geweld na de beschuldigingen bij The Voice of Holland. Vorige week presenteerde het kabinet een actieprogramma. EenVandaag legde de plannen voor aan 5.700 werknemers in loondienst en 500 ondernemers van grote en kleine bedrijven.

Bewustwording en duidelijkheid

Werknemers staan positief (70 procent) tegenover het plan om bij iedere werkgever verplicht een vertrouwenspersoon aan te stellen waar ze terecht kunnen om te spreken over ongewenst gedrag. De meeste voorstanders vinden dit vanzelfsprekend. Wel hebben ze voorkeur voor een externe vertrouwenspersoon, die is onafhankelijker dan een interne denken ze.

Het kabinet kijkt ook naar een wettelijk verplichte gedragscode voor werkgevers. Ook hiervoor is veel draagvlak op de werkvloer (66 procent). Het gaat dan om een beschrijving van het gewenste gedrag binnen een bedrijf of organisatie. Zo'n code zorgt voor bewustwording en duidelijkheid, vinden de meeste werknemers.

Goede opleiding nodig

Regeringscommissaris Hamer is er blij mee dat veel werknemers achter het plan voor een verplichte vertrouwenspersoon staan. "Het is heel belangrijk dat er daarvoor nu een initiatiefwetsvoorstel ligt", zegt ze. Ze denkt ook dat deze wet een meerderheid haalt.

Maar er zijn wel een paar punten van belang, voegt ze toe. "Als er een verplichte vertrouwenspersoon komt, zorg er dan voor dat die een goede opleiding en een onafhankelijke positie heeft. En faciliteer hem of haar in het werk. Het is niet voor maar een paar uurtjes per week."

Onnodig duur en ingewikkeld

De ondernemers met personeel die meededen aan het onderzoek zijn niet enthousiast over beide plannen. Slechts een kwart (26 procent) is voor de verplichte vertrouwenspersoon. De grootste groep (51 procent) vindt het een slecht idee. Hetzelfde geldt voor een verplichte gedragscode: 34 procent is voor en 48 procent tegen. De rest weet het niet goed.

Hun grootste kritiekpunt is dat de verplichting voor alle bedrijven geldt. Zij vinden deze maatregelen voor kleine bedrijven te duur en te ingewikkeld. "Voor grote bedrijven is het wel zinvol. Maar met vijf werknemers is dit te duur en een onnodige papierwinkel", legt een ondernemer uit.

Gezamenlijk op zoek

"We hebben in de corona-tijd gezien dat kleine ondernemers er heel goed in zijn om samen problemen aan te pakken", reageert Hamer op de opmerkingen van vooral kleine bedrijven. "Voor een vertrouwenspersoon kunnen ze extern zoeken, gezamenlijk iemand aannemen of dat doen via de branchevereniging."

"Maar misschien is er ook wel iemand binnen de organisatie die die taak op zich wil nemen", zegt ze verder. "Het is dan ook echt belangrijk dat die persoon de juiste faciliteiten krijgt."

Samenvatting

The Voice kan terug op tv, vindt meerderheid kijkers: 'Als de rotte appels zijn verwijderd, kan het door'

Een jaar na de BOOS-uitzending over seksueel grensoverschrijdend gedrag bij The Voice of Holland, vinden de meeste voormalige kijkers dat de talentenjacht terug mag op televisie. Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag.

De show werd een jaar geleden voor onbepaalde tijd opgeschort. Dat gebeurde na aantijgingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag door meerdere medewerkers. Tegen coaches Ali B en Marco Borsato, bandleider Jeroen Rietbergen en een regisseur zijn aangiftes en meldingen gedaan. De zaken kwamen aan het licht door een uitzending van het BNNVARA-programma BOOS.

Rotte appels

Er is begrip voor dat het programma meteen van de buis werd gehaald toen bekend werd dat er ongepast gedrag had plaatsgevonden. Maar een jaar later vinden de meeste mensen die het programma altijd of soms keken (67 procent) de tijd rijp voor een terugkeer op tv, als de personen naar wie onderzoek wordt gedaan niet meer meedoen.

De algehele opinie onder mensen die vinden dat de show een comeback mag maken, is dat met het programma op zich niks mis is. "Aan het concept mankeert niks, aan de poppetjes wel. Dus als de rotte appels zijn verwijderd, kan het door", vindt een deelnemer aan het onderzoek.

Maatregelen

Wel schrijven velen daarbij dat er alles aan moet worden gedaan om wangedrag in de toekomst te voorkomen. Zo suggereren mensen een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor medewerkers, dat er een gedragscode en een vertrouwenspersoon moeten zijn en dat er veel met deelnemers gesproken moet worden.

Ook wordt de vergelijking gemaakt met andere sectoren, vooral het voetbal: "We keken toch ook gewoon weer naar voetbal na de affaire-Overmars", zegt iemand. En een ander: "Als je alle bedrijven sluit waar een medewerker zich misdragen heeft, dan kan 75 procent van alle bedrijven dicht. Dus alleen de boosdoeners verwijderen en door."

Vaste kijkers

Vaste kijkers zijn het meest positief over een mogelijke terugkeer van de talentenjacht, en ook de meeste mensen die sporadisch naar The Voice keken, zien een nieuw seizoen van het voorheen populaire programma zitten.

Bij mensen die het programma nooit keken is een stuk minder steun. Een derde (32 procent) van hen is voorstander van een comeback, van 4 op de 10 mag het programma niet terugkeren.

Weinig respect

Tegenstanders van The Voice of Holland vinden dat een terugkeer op televisie weinig respect toont naar de slachtoffers. Ook kunnen velen het programma niet meer los zien van de gebeurtenissen: "Ik associeer dit programma nu met seksueel grensoverschrijdend gedrag. De opzet van coaches die het helemaal zien zitten met de deelnemer, nee, dat kan echt niet meer."

Een kwart van de mensen die nooit naar The Voice keken, heeft bovendien geen mening over een nieuw seizoen. "Er zijn te veel talentenjachten op televisie. Het was en wordt mijn programma niet, los van wat er is gebeurd", zegt iemand.

Te besmet om te slagen

Mocht de zangshow terugkomen, dan vragen zowel voor- als tegenstanders zich wel af of het programma niet te besmet is om te kunnen slagen. Sommigen twijfelen erover of het voorheen populaire programma in het vervolg weer zulke hoge kijkcijfers kan halen.

Anderen vrezen vooral dat mensen er niet meer aan willen meewerken. "Van mij mag het terug op televisie, maar ik vraag me af welke coaches en talenten nog mee willen doen aan dit programma. Misschien is het wel voor altijd verpest."

Verdeeldheid over de discussie: derde wil verder gaan en derde vindt die te ver doorslaan

Dit onderzoek gaat over seksueel grensoverschrijdend gedrag.
Een jaar geleden stopte RTL met het uitzenden van de talentenshow The Voice of Holland na verschillende beschuldigingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Sindsdien is hier een grotere maatschappelijke discussie over. Hoe kijk jij aan tegen deze discussie en zijn er volgens jou dingen veranderd? Wat vind je van het actieplan tegen grensoverschrijdend gedrag dat het kabinet vorige week presenteerde? En wat zou je ervan vinden als The Voice nu terugkomt op tv?

Als je kijkt naar de maatschappelijke discussie over seksueel grensoverschrijdend gedrag, waar staan we dan nu volgens jou: met welke van de onderstaande uitspraken ben je het het meest eens?

	Allen	Mannen	Vrouwen
'De discussie is voldoende gevoerd'	20%	21%	20%
De discussie is nog onvoldoende gevoerd, we moeten er de komende jaren mee doorgaan.'	36%	27%	44%
De discussie is te ver doorgeschoten.'	37%	45%	30%
Geen van deze	3%	4%	3%
Weet niet / geen mening	4%	3%	3%

We zijn nu benieuwd of jij ziet of ervaart dat er in het afgelopen jaar, sinds de discussie rond The Voice, dingen veranderd zijn of niet.
Denk je dat we ons in de Nederlandse samenleving als geheel in het afgelopen jaar wel of niet bewuster zijn geworden van wanneer gedrag als seksueel grensoverschrijdend wordt ervaren?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Veel bewuster	28%	29%	27%
Een beetje bewuster	51%	47%	56%
Niet bewuster	13%	16%	10%
Weet niet / geen mening	8%	9%	7%

In hoeverre ben jij zelf in het afgelopen jaar bewuster geworden van je eigen gedrag als het gaat om seksueel grensoverschrijdend gedrag?
We bedoelen bijvoorbeeld opmerkingen of gedrag dat bedoeld of onbedoeld grensoverschrijdend kan zijn voor anderen.

	Allen	Mannen	Vrouwen
Veel bewuster	14%	16%	13%
Een beetje bewuster	29%	31%	27%
Niet bewuster	42%	45%	40%
Weet niet / geen mening	15%	8%	20%

Helpt heeft dit jaar in hun familie of vriendenkring gesproken over grenzen

Ben je het eens of oneens met de volgende stelling: 'Het afgelopen jaar heb ik er meer begrip voor gekregen dat anderen last hebben van seksueel grensoverschrijdend gedrag '

	Allen	Mannen	Vrouwen
Eens	47%	48%	46%
Oneens	35%	40%	30%
Weet niet / geen mening	18%	12%	24%

In hoeverre ben jij in je het afgelopen jaar voorzichtiger gaan gedragen als het gaat om opmerkingen en grapjes die als seksueel getint over kunnen komen op anderen?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Veel voorzichtiger	8%	12%	4%
Een beetje voorzichtiger	16%	21%	12%
Niet voorzichtiger want ik was al heel voorzichtig	45%	36%	54%
Niet voorzichtiger want ik vind dat niet nodig of overdreven	25%	28%	23%
Weet niet / geen mening	4%	3%	7%

Heb jij in het afgelopen jaar in jouw familie of vriendenkring gesproken over waar de grenzen liggen van seksueel grensoverschrijdend gedrag?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Ja, een enkele keer	29%	25%	32%
Ja, regelmatig	20%	14%	26%
Nee	49%	58%	40%
Weet niet / geen mening	2%	3%	2%

Heb je het gevoel dat je in het openbaar kunt zeggen wat je denkt in de discussie over seksueel grensoverschrijdend gedrag?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Ja	52%	49%	56%
Nee	36%	44%	28%
Weet niet / geen mening	12%	7%	16%

Eigen ervaring: durf jij iemand aan te spreken?

De volgende vragen gaan over wat je doet als je grensoverschrijdend gedrag ziet, hoort of meemaakt.

Heb jij in het afgelopen jaar wel eens iemand aangesproken op seksueel grensoverschrijdend gedrag in het geval van een ongewenste situatie bij jouzelf?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Ja	10%	7%	13%
Nee	85%	87%	82%
Weet niet / geen mening	5%	6%	5%

Heb jij in het afgelopen jaar wel eens iemand aangesproken op seksueel grensoverschrijdend gedrag in het geval van een mogelijk ongewenste situatie bij een ander?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Ja	15%	16%	15%
Nee	78%	78%	79%
Weet niet / geen mening	7%	6%	6%

We willen nu weten of jij zelf iets hebt meegemaakt. We bedoelen zowel in het echte leven als online. Waar de grens ligt en welk gedrag ongewenst is kan iedereen anders beleven. Daarom vragen wij naar je eigen beleving.

Heb jij zelf één of meerdere keren gedrag meegemaakt dat jij zelf als seksueel grensoverschrijdend hebt ervaren?

De helft (46 procent) van alle deelnemers zegt dat ze wel eens seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben meegemaakt. Voor vrouwen is dat 69%, voor mannen 22%. De ervaringen variëren van ongewenste seksueel getinte opmerkingen, grappen of aanrakingen tot aanranding en verkrachting.

De volgende vragen zijn gesteld aan de deelnemers die werken in loondienst of ondernemers met personeel.

We stellen je nu vragen over grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer. **Was er op jouw werk het afgelopen jaar meer of minder aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag dan daarvoor of was daar ongeveer evenveel aandacht voor, wat is van toepassing:**

	Allen	Mannen	Vrouwen
Minder aandacht	3%	4%	2%
Ongeveer evenveel aandacht	49%	52%	47%
Meer aandacht	29%	27%	32%
Weet niet / geen mening	19%	17%	19%

Tweederde vindt verplichte vertrouwenspersoon op de werkvloer goede zaak

Is er volgens jou op je werk voldoende of onvoldoende aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Voldoende	66%	74%	59%
Onvoldoende	17%	12%	23%
Weet niet / geen mening	17%	14%	18%

Hieronder zie je een aantal regelingen en zaken die je werk kan aanbieden als het gaat om grensoverschrijdend gedrag. Welke zijn op jouw werk van toepassing?
Uitslagen zijn van alle werkenden, geen opvallende verschillen tussen mannen en vrouwen

	Wel	Niet	Weet niet	Geen antwrd
Interne vertrouwenspersoon	68%	19%	12%	1%
Externe vertrouwenspersoon	33%	30%	34%	3%
Cursus of sessie over grensoverschrijdend gedrag	16%	56%	26%	2%
Een gedragscode die beschrijft wat grensoverschrijdend gedrag is	37%	34%	27%	2%
Leidinggevende die werknemers vraagt naar ervaringen met grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer	20%	58%	20%	2%

De volgende vragen zijn gesteld aan alle deelnemers
Het kabinet presenteerde vorige week een actieplan om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld te bestrijden. We leggen je verschillende plannen voor.
Het kabinet wil dat er bij elke werkgever verplicht een vertrouwenspersoon aangesteld wordt. Medewerkers kunnen hier terecht wanneer ze te maken hebben met ongewenst seksueel gedrag en andere ongewenste omgangsvormen. Sommigen maken zich zorgen over of zo'n vertrouwenspersoon wel altijd de juiste kennis heeft en voldoende onafhankelijk zal zijn.

Vind je het een goede of een slechte zaak als werkgevers verplicht een vertrouwenspersoon voor seksuele intimidatie en andere ongewenste omgangsvormen op het werk moeten aanstellen?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Goede zaak	68%	58%	78%
Slechte zaak	16%	24%	8%
Weet niet / geen mening	16%	18%	14%

Het kabinet kijkt ook naar een wettelijk verplichte gedragscode voor werkgevers. Dat is een beschrijving van het gewenste gedrag binnen een bedrijf. Die moet bijdragen aan een cultuur op de werkvloer waarin mensen elkaar aanspreken op gedrag.
Vind je het een goede of een slechte zaak als werkgevers verplicht zo'n gedragscode moeten hebben?

	Allen	Mannen	Vrouwen
Goede zaak	65%	56%	73%
Slechte zaak	18%	27%	10%
Weet niet / geen mening	17%	17%	17%

Tweederde kijkers vindt dat The Voice nu terug op tv kan

Denk je dat het aantal gevallen van seksueel grensoverschrijdend gedrag in Nederland de komende 5 jaar zal toenemen, afnemen, of ongeveer gelijk zal blijven?

We bedoelen alle gevallen, niet alleen die officieel gemeld worden.

	Allen	Mannen	Vrouwen
Toenemen	21%	23%	19%
Ongeveer gelijk blijven	46%	44%	48%
Afnemen	20%	21%	19%
Weet niet / geen mening	13%	12%	14%

De volgende uitslag is van deelnemers die (bijna) altijd of soms naar The Voice of Holland keken.

We zijn benieuwd hoe jij aankijkt tegen een eventuele terugkeer van The Voice of Holland op tv. We gaan er daarbij vanuit dat personen, zolang ze beschuldigd zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag, niet in het programma terugkeren. Verder zou het programma dan hetzelfde blijven.

Hoe kijk jij nu, een jaar later, aan tegen het programma: vind jij dat The Voice of Holland nu weer terug kan op tv of niet?

	Kijkers
Ja	67%
Nee	21%
Weet niet / geen mening	12%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 18 tot 20 januari 2023. Aan het onderzoek over verschillende aspecten van seksueel grensoverschrijdend gedrag deden in totaal 23.450 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee, waaronder 5.712 werknemers in loondienst en 508 ondernemers met personeel.

Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk: leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Het Opiniepanel bestaat uit 80.000 leden.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 80.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.